

TROJÍ IDENTITA

ANOTACE:

Prostřednictvím aktivity si žáci uvědomí snadnost manipulace mediálním sdělením a potřebu ověřovat si informace z více zdrojů. Žáci jsou rozděleni do tří skupin. Každé bude přidělena jedna ze tří identit, pod kterými byla ruskými médii prezentovaná jedna a tatáž osoba, a každá skupina zodpoví jednoduché otázky týkající se toho, koho reprezentuje a s jakým cílem přijela tato osoba na Ukrajinu. V další práci se pak seznámí s pěti otázkami zásadními pro analýzu mediálního sdělení.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace

OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

GV: MV, VMEGS, OSV

OV: OVDS

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

OV: k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí

DOPORUČENÝ VĚK: 15+

CÍLE:

Žáci:

- si uvědomí možné nástroje a postupy propagandy;
- si uvědomí důležitost ověřování informací z různých zdrojů;
- diskutují o cílech ruské putinovské propagandy;
- rozvíjejí svou mediální gramotnost a jsou kritičtí k mediálnímu sdělení.

DĚLKA: 45 min. (včetně projekce)

POMŮCKY:

- PRACOVNÍ LIST 1a
- PRACOVNÍ LIST 1b
- PRACOVNÍ LIST 1c
- PRACOVNÍ LIST 2
- LIST PRO PEDAGOGY
- psací potřeby

POSTUP:

1. Před zhlédnutím úvodní reportáže rozdělíme žáky do tří skupin. Jedna skupina dostane **PRACOVNÍ LIST 1a**, druhá **PRACOVNÍ LIST 1b** a třetí **PRACOVNÍ LIST 1c**. Na pracovních listech jsou uvedeny různé identity, pod nimiž byl několika ruskými médii v dubnu 2014 prezentován muž, který vystupoval pod jménem Andrej Petkov. Dbáme na to, aby skupiny nevěděly, že dostaly různá zadání.
2. Ujistíme se, že skupiny textům rozumí.

3. Žáci ve skupinách zodpoví bazální otázky:

1. Kdo je Andrej Petkov?
2. Odkud přijel na Ukrajinu a proč?

4. Když jsou žáci hotoví, vyzveme je k prezentaci jejich odpovědí – kdo je podle nich Andrej Petkov?

5. Poté žáky seznámíme s úryvkem rozhovoru s reportérem Josefem Pazderkou, který celou kauzu popisuje (**LIST PRO PEDAGOGY**), a společně diskutujeme.

REFLEXE:

Rozdáme do původních skupin **PRACOVNÍ LIST 2** s pěti klíčovými otázkami, jak číst mediální sdělení, a společně provedeme analýzu informací, které se žáci dočetli na pracovních listech.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivitu jsem použila ve společenských seminářích s žáky 3. a 4. ročníku vyššího gymnázia. Než jsme začali, přiblížila jsem žákům alespoň orientačně pozadí rusko-ukrajinského konfliktu, aby lépe porozuměli souvislostem. Použila jsem k tomu několik otázek, na které jsme společně hledali odpovědi – ne vždy jednoznačné –, například: *Proč se Rusko mocensky zajímá o Ukrajinu? Jak se Rusko angažuje v rusko-ukrajinském konfliktu? Kdo jsou prorusí separatisté a čeho chtějí dosáhnout? Kdo jsou ukrajínští nacionalisté a čeho chtějí dosáhnout?* Poté jsme pokračovali podle postupu. Osvědčilo se mi alespoň okrajově zmínit příklady z historie, kdy mediální propaganda hrála klíčovou roli – druhá světová válka, studená válka, občanská válka ve Rwandě atd. Na závěr aktivity můžeme žáky vyzvat, aby uvedli zdroje, ze kterých čerpají informace, a způsob, jakým si je ověřují. Pokud aktivitu takto rozšíříme, je potřeba vyhradit si na ni dvě vyučovací hodiny (ideální je zařadit ji do společenskovedního, občanského nebo dějepisného semináře).

Žáci aktivitu hodnotili celkově velice kladně, i když jim chvíli trvalo pochopit smysl „trojí identity“ Andreje Petkova. Z jejich komentářů vyplynulo, že si po této aktivitě budou dávat větší pozor na to, odkud čerpají informace, a že si uvědomili, že média nemusejí svět pouze zobrazovat, ale někdy i vytvářet.

Markéta Hubová, Gymnázium a Střední odborná škola, Nový Jičín, p. o.

Přečtěte si text a odpovězte na následující otázky.

Ruská televizní stanice NTV odvysílala v dubnu reportáž. Její reportér se v nemocnici setkal s Andrejem Petkovem, zraněným mužem, který se živí jako německý žoldák. Petkov přivezl ukrajinským nacionalistům z Právého sektoru 500 000 eur. Ty měly být použity proti příznivcům federalizace (připojení části východního území Ukrajiny k Rusku).

1. Kdo je Andrej Petkov?
2. Proč přijel na Ukrajinu?

Přečtěte si text a odpovězte na následující otázky.

Ruská televizní stanice Rossija odvysílala reportáž, ve které vystoupil i Andrej Petkov, příznivec ukrajinských separatistů. Ten přivezl místním bojovníkům 500 000 eur, které měly být použity na podporu federalizace (připojení části východního území Ukrajiny k Rusku) v boji proti Kyjevu.

1. Kdo je Andrej Petkov?
2. Proč přijel na Ukrajinu?

Přečtěte si text a odpovězte na následující otázky.

Ruská státní média odvysílala dvě reportáže zachycující aktuální dění v rusko-ukrajinském konfliktu. V obou reportážích vystupoval muž, který se novinářům představil jako Andrej Petkov. Na tom by nebylo nic divného, kdyby ovšem v jedné reportáži nevystupoval jako přívrženec separatistů a ve druhé jako přívrženec nacionalistického Právého sektoru. „Andrej je schizofrenik,“ vysvětlil mužovo jednání jeho bratr.

1. Kdo je Andrej Petkov?
2. Proč přijel na Ukrajinu?

TROJÍ IDENTITA

Ke kritické analýze mediálního sdělení vám může pomoci následující tabulka.

Mediální sdělení	Klíčový pojem	Klíčová koncepce	Klíčová otázka
	Autor	Všechna mediální sdělení mají svého původce.	Kdo dané sdělení vytvořil a publikoval?
	Formát (a techniky tvorby)	Média používají ke komunikaci jazyk, jehož pravidla si stanovují sama.	Jak se původce sdělení snaží upoutat moji pozornost?
	Příjemce	Každý vnímáme mediální sdělení jinak.	V čem mohou ostatní lidé chápat toto mediální sdělení jinak než já?
	Obsah	Média přejímají hodnoty a úhly pohledu.	Které hodnoty a úhly pohledu sdělení obsahuje a co z něj bylo vypuštěno?
	Motiv	Většina mediálních sdělení vzniká za účelem zisku peněz nebo moci.	Proč bylo dané sdělení vytvořeno?

Zdroj: Center for Media Literacy

REPORTÉR:

PUTIN TU VEDE PROPAGANDISTICKÝ BLITZKRIEG

Rozhovor s reportérem Josefem Pazderkou

(...) v dubnu zveřejnily dva hlavní ruské televizní kanály NTV a Rossija reportáž, v níž vystupoval jistý Andrej Petkov. Na NTV byl představen jako německý žoldák, který přivezl ukrajinským nacionalistům z Právého sektoru 500 000 eur, které měly být použity proti příznivcům federalizace.

Petkov byl „raněn“ a v nemocnici se k tomu přiznal novinářům. Jenomže už v následné reportáži, která šla na kanále Rossija jen o půl hodiny později, vystupoval ten samý Petkov nikoliv už jako německý žoldák, nýbrž přívrženec proruských separatistů. Těch 500 000 eur měl na východ Ukrajiny přivést tentokrát proto, aby – jak říkal – pomáhal příznivcům federalizace v boji proti Kyjevu.

Když pak celá tahle blamáž praskla, tak na NTV natočili o Petkovovi ještě jednu reportáž, v níž jeho údajný bratr o svém sourozenci říkal, že je trochu psychicky nemocný a že má problémy se schizofrenií. A tohle vše bylo divákům předkládáno v hlavním vysílacím čase.

Zdroj: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/putinuv-propagandisticky-blitzkrieg-sofistikovana-zbran/r~f2721aea3ffc11e4b6a30025900fea04/>